



Siverth K. Heilmann

**24. April 2019
UPA 2019/174-1**

Kitaani sinerissatsinni qassutikut qallorneqarnissaannut suliniutissatut pilersaarummik UKA 2019-mut Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartuni ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqtigiit)

Atassut-miit siunnersuuteqartoq, Aqqaluaq B Egede, Inuit Ataqtigiit, qutsavigissavatsigit matumani pingaaruteqarluinnartumik aalajangiiffigisassatut siunnersuuteqarnerit pillugu, imatullu Atassut-miit oqaaseqarfigissavarput.

1970-ikkut aallartilaarneraniit ukiorpaalussuarni politiitut sulininni, Landråd-ip matumalu kingorna Inatsisartut inatsisiliarpasuinik malinneqarnerisut, pingaarutilinnut suliatsinnut ilaavoq.

Oqartariaqarpunga inoqarmat Kommuunet Naalackersuinikkullu aalajangersarneqarsimasunik ataqqinnilluartunik. Puisimik malersulereersoq akornusersorneqassanngitsoq, aalisarfinnik angallatip normua atorlugu nalunaarsuinerit, eqaloqarfinni kinguaariit nikkinnerannik ukiorpassuarni mingutsitsisoqannginnissaanik pingaartitsineq.

Piniartut aalisartullu siunissami aningaasarsiornitsinnut iluaqusiinissamik kinguneqarnissaannik pingaartitseqisut maligassiuisullu ataqqillugit nasaarfissaapput. Uagut siulitsitut siunissaq imminuinnaq eqqarsaatiginani eqqarsartaaseqalernissarput oqaluinnarata aqqiivigisigu.

1980-ikkut missarluinnaani qassutit munofiilit (plastik-inik) taagorneqartut atugarilerpagut, kapisilinnut tissukartitsinernut, saarullinniarnermi kivisittakkatut aammalumi qaleralinniarnermut il il. Allunaasarsuarniik, nylon-iniillu oqinneruinnaratik pissarinnerulluinnarneri malunnarsivoq.

Qassutit kivisittakkanik aalisarfigisatsinni, aalisagaq sunaluunniit napitittoq pisisinnaasarpaput aammali ningitsiffigisatta immap naqqata maniitsuuneranik narsikulanertigut imaluunniit aalisarfinni aalisartullu allat qalleraattoornerisa kingunerisaanik, qassutaarsiuteqartarnek akulikinnerusarpoq.

Taamaattumik aalisarnermi ningittagaappata qassutaappatalu, aalisartut imminnut attaveqatigiilluartarnissaat imminnullu akornusersuutinnginnissaat pingaaruteqarluinnartuuneranik suaaruteqartuarnissarput Atassut-miit oqaatigeqqiinnassavarput.



Taamatullu oqareerluta aamma naqissuseqqissavarput piniutitik annaasaqarsimagaanni, ingerlaannaq aalisartup nammineq qaqinniarniartariaqarpaat, iluatsissimannngikkaannilu kommuunerisamut piaarnerpaamik nalunaaruteqarnissaq pisussaaffiusoq naammassineqassasoq Atassut-miit ersarissaqqikkusupparput.

Paasissutissatut oqaatigilaarusuppara, 1990-ikkut qiteqqunnerata missaani Maniitsup kommuunegallarattali kommuunitsinni piniutitik annaaneqarsimasunik nalunaarsorneqarsimasuni aningaasaliiffigereerlugit qalluinissaq siunertaralugu, aalisartut annaasaqarsimasut suleqatiginiarneri ajornartorsiutaalluni uggornaqisumik iluatsittarsimangillat.

Inatsisartut utaqqinngikkaluarlugit, kommuunerisami nammineq aningaasaliinigit iluatsittassanngippata, sukaterinissamik Inatsisartut siunnerfeqarniarpata, ilaana Atassut peqataassaagut.

Soqutigittaalluni piniutitik sumiginnaaneq akuersaarneqarsinnaanngilaq – mingutsitsisoq akiliisariaqarpoq – pinngortitarli nukissui akiorsinnaanngilagut aqussinnaanagiluunniit, aalisartulli piniutiminnik annaasaqarnerminni qaqinniarlutik iluatsissinnaanngippatigit, piaartumik suleqatigilluarnikkut pisortaniik aningaasaliiffigineqarnikkut ikiuuttariaqarnerput Atassut-ip oqaatigeriissavaa.

Piniarnermik Nunatsinni Nakkutilliisoqalernissaa 1990-ikkut qiteqqunneranili Atassut-miit inatsisartuni akuersissutigittinnikuurput. Politiit inatsisinik malitsitsiniarnermi angummanniarnerat ilungersunarsimmat, piniarnermut nakkutilliisut, inatsisinut pioreersunut tapertaanerat, kommuunet inatsisartunilu suleqatigiilluarnitsigut aallaqqaammut piviusunngornera iluaqutaavoq.

Massa ilaatigut aallaqqaammut piniarnermut nakkutilliinermi atorfinitsitagut, nammineq umiatsiaminnik angallatitik sila pitsaaneq ajoraluartoq, nakkutilliinermi atoritariaqarnikuugaat, kingusinnerusukkullu angallatinik isumannaannerusunik pisaartorneq atuutilersipparput.

Siunnerfinnik pitsaasunik aaqqiisoqartaraluartoq, ajoraluartumik kingusinnerusukkut pissutsit assigiinngitsut patsisaatinneqarlutik aamma angallatit ikiliartortinneqarput, naak nammineq inatsisiliatsinnik malitsitsinissamik siunertaqaralurluta.

Ileqquliukkaluttuinnarneqartunut ilaavoq, piniutitik annaasaqarnermi nalunaaruteqartannginneq, qassutit sissarsiutit bundgarnilluunniit sivisoorsuarmik atatiinnarneqartartut, soorlulusooq pisortat isumagissavaat qaqissavaamik eqqarsartoqartarsimappat, tamanna akuersaarneqarsinnaanngilaq.

Inuussutissarsiutitta pingaarnersaanni, qulaani eqqartukkatta iluaqutaanngitsumik immap naqqani aalisartuaannassanngippata, sullitagut pillugit assortuussutiginnngivillugu paaseqatigiittariaqalerpugut aamma uagut kommuune-mi umiatsiaararsortut aalisartut piniartut atortuinut akisoqisunut



toqqorsiviliortitsisimanerput, sulilu annertusarusutarput oqaluinnarata amerlanerusuni aqqutissiuunneqartariaqalerpoq. Inatsisartut aningaasaliinissaat utaqpinngikkaluarlugu, kommuunet oqorsagaannngitsumik toqqorsiviliortitsisinnaanerattartortitsisinnaanerallu pisariaqartinneqaqisoq, pingaarnersiuinermi ilanngunnissaanut ajornanngitsuvoq, aningaasaliinerit attartortitsinerillu iluaqusiiginnaratik, imminut akilerujussuutarput.

Siunnersuuteqartup piaarnerusumik iliuseqaqqusinera paasilluaraluarlugu, taamaattoq qulaani oqariartuutigisatsinnut pingaaruteqarluinnartut Atassut-miit naqissuserusupparput, sineriarujussuatsinni sinerissap qanittuaniuppat avataaniuppalluunniit, sukumiisumik nalunaarsuisitsinissaq pisariusussaavoq. Piffiit ilaannamininnguani piniutinik annaasaqarsimanermi nalunaarsuisoqarsimanera, tupannaqisumilli annertuumik saliisoqartariaqarneranik takussutissiisoq qanittukut paasiumasaqarlunga takusaqarpunga. Suliassaq imaannanngitsoq annertuvoq.

Taamaattumik aalajangiiffigisassatut siunnersuummut, Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuuteqarnerat sineriak tamaat (nunarput tamaat) imartatsinni qassutit allallu aalisarnermut atortut salinneqarnissaanut suliniutissatut pilersaarummik Naalakkersuisut UPA 2020-imut saqqummiusseqqullugit peqquneqarnissaat Atassut-miit ornigineruarput akuersaarlugulu.

Taamatut oqaaseqarluta aalisarnermut piniarnermullu ataatsimiititaliamut peqqissaarullugu suliarineqarnissaanut inassutigaarput. Ilanngullugu Atassut-miit inassutigeriissavarput, misissuisimanermi ataatsimiititaliaq saqqummiivigineqassasoq Naalakkersuisut suleqatigalugit naammassiniarneqarumaartoq, kiisalu aalisarnermik ingerlataqartunik tamaginni paasisitsiniaaneq suleriesissarlu pinngitsoorneqarsinnaangitsoq naammassiniarneqassasoq.

Qujanaq.